СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 260. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 6 листопада, 1934. VOL. XLII. No. 260. Jersey City, N. J., Tuesday, November 6, 1934. THREE CENTS.

ПАРТІЇ КІНЧАТЬ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

ВАШИНҐТОН. — Багато кандидатів уже покінчило в неділю офіціяльно свої виборчі кампанії. Інші закінчують їх у понеділок. Як звичайно, кожда партія закінчує свою кампанію, запевняючи про свою певну побіду.

Цьогорічні вибори не проявили в останніх днях виборчої кампанії ніяких нових посунень. В одній тільки Каліфорнії були ріжні несподіванки. Між иншим деяку несподіванку зробив у конгресі демократичний сенатор цього стейту, Вилієм Мекаду, що в своїй промові взивав демократів попирати кандидата партії. В останніх днях перед виборами противники Сінклера взялися всіми силами до агітації, що, мовляв, виграна Сінклера перемінить стейт Каліфорнію на комуністичний стейт та знищить увесь бизнес у стейті.

„ПОВСТАНСЬКИЙ" СТРАЙК У КОПАЛЬНЯХ СКІНЧИВСЯ.

ВИЛКС БАРЕ (Па.). — Юнія „Юнайтид Антресайт Майнерс оф Пенсилвенія" постановила закінчити страйк проти підприємства Соскеґена Коліеріс Ко., а замісць цього запізвати підприємство до суду за викинення з роботи майнерів проти виразної постанови контракту.

Рішення юнії про страйк закінчило велике напруження, яке панувало в цій околиці через суперництво двох юній. По закінченю страйку стара юнія „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка", каже, що з викиненням з роботи кількох членів противної юнії вона одинока організує робітників цієї околиці. Нова юнія каже, що своїм страйком вона зєднала собі багато робітників.

Скільки осіб ранено в бійках між майнерами в пятницю, все ще не відомо, бо кожда сторона забрала своїх ранених додому. До стейтового шпиталю в Нантиковку привезено тільки 22-літнього Стенлі Чесного та 27-літнього Карла Панасевича.

СПІР МІЖ РОБІТНИКАМИ И „ЕЙ-ЕНД-ПІ" ПОЛАГОДЖЕНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Краєва Рада Робітничих Відносин purposes полагодила спір між великим „ланцюховим" підприємством „Ґрейт Атлентик енд Пасифик Ті Ко." („Ей-енд-Пі") та предложила сторонам тимчасову угоду, зложену з 7 точок. Одна й друга сторона приняла пропоновану угоду.

На основі цієї угоди робітники мають право організуватись, але не мають права на „замкнену шапу". Вони спеціяльно зобовязуються не вживати насильних способів агітації ні боротьби. Робітники не втратили через страйк заплати, а підприємство відкриє назад усі крамниці, як тільки поробить потрібні роботи.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ У ВЕЛИКИХ БУДІВЛЯХ У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Робітники, що гонять елевейтори (ліфти) й сповняють ріжні інші роботи у великих будинках у фінансовім дистрикті та великих апартаментових домах Ню Йорку, збираються вийти на страйк, щоб добитися від підприємців признання права організації й збірних переговорів щодо умов праці.

ПЕРЕЛЕТІЛИ ТИХИЙ ОКЕАН ЗА 15 ГОДИН.

САН ФРАНСІСКО. — Відомий англійський летун сер Чарлз Кінґсфорд-Смит та капітан П. Ґ. Тейлор прилетіли сюди в неділю, перелетівши з Гавайських островів, себто віддаль 2,404 миль, за 15 годин.

Досі найскорший лет у противному напрямі вимагав 10 годин більше, ніж вони зужили на лет на схід, котрий уважається багато труднішим.

ПАЧКУВАЛИ ЛЮДЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Федеральні агенти, заняті виловлюванням пачкарів наркотиків, знайшли в однім домі в місті Кінсберґу, в стейті Ню Джерзі, замісць маґазину наркотиків громаду 18 Китайців, котрих, як догадуються агенти, перепачковано до Америки.

Пачкарі не пускали Китайців на волю, бо їх приятелі не заплатили пачкарам обіцяної нагороди.

ЮНІЇ ПРОПОНУЮТЬ ПІДПРИЄМЦЯМ ДОПОМОГУ.

ВАШИНҐТОН.—Ґормен, президент юнії ткальняних робітників, запропонував організації ткальняних підприємців, Бавовняному Ткальняному Інститутови, співпрацю при шуканню ринків збуту на ткальняні вироби в краю й поза границями.

Ґормен каже, що такої співпраці щиро бажають члени юнії, котрих є 400,000.

МАЄТОК УНІВЕРСИТЕТУ.

НЮ ЙОРК. — Заряд Колюмбійського університету обчисляє маєток університету на 152 міліони долярів. З того фундації становлять 84 міліони, а доми й земля вартують 58 міліонів.

ЗА ПОСТІЙНУ „НАЙРУ".

На зборах Купецького Союза Ню Йорку виступив Артур Ґвайтсайд, член Краєвої Ради Промислової Відбудови, з промовою, в котрій закликав бизнесменів уступствами здержати радикалізацію краю. Як бизнесмени не проявлять зрозуміння своєї ролі, то прийдеться в Америці завести постійну „Найру".

ЩО ЗА ДИВО?

На днях стало відомо, що чехословацьке міністерство хліборобства видало розпорядження, де пропонується всім лісовим властям, що підлягають державній контролі, на працю приймати тільки таких робітників, які викажуться державним громадянством. Не знаємо, чого влада хоче досягти цим розпорядженням. — („Вперед").

ЗАБРАЛИ 7½ КІЛЬОГРАМА СРІБЛА.

У господаря Йосифа Поляка, в Малій Іді коло Кошиць, появились екзекутори податкового уряду. Коли вступили до хати, господар кинув крізь вікно на двір малий мішок, який донька підхопила і зачала з ним утікати. Екзекуторови стало це підозрілим, побіг за жінкою і відобрав мішок. Показалося, що в мішку було 7 і ½ кг. срібла. Розуміється, екзекутори забрали срібло за податки.

ЗІВ СПОКІЙНО ВЕЧЕРЮ, А ОПІСЛЯ ОГРАБИВ.

В Бидгощі до мешкання 80-літньої Кляри Фрідлендер вдерся крізь вікно якийсь опришок, що своєю зухвалістю мусить увести кожного в подив. Зґаданий опришок, вломившися до мешкання, пішов насамперед до спіжарні, звідкіля приніс собі ковбасу й хліб та спокійно зїв це в кухні на вечерю. Потім увійшов до кімнати, де лежала Фрідлендерова, звязав старушку й закнеблював їй уста. Звязана жінка бачила на власні очі, як опришок перешукував усі сховки й забирав гроші, дорогоцінности й ґардеробу. Щойно другого дня рано прийшла посугачка й звільнила зі шнурів нещасну жінку. Опришок перебув у хаті більше як 3 години й забрав 420 зл. і ґардеробу.

ЧЕРЕЗ СВАРКУ ДІТЕЙ УБИЛА ЧОЛОВІКА.

Коло Берегова (Закарпаття) на кольонії наших верховинців верталися діти Стефана Мельничука й Івана Савчука зі школи до дому. В дорозі діти посварились, а потім і побились. Діти Мельничука прибігли до дому й поскаржилися мамі, що їх діти Савчука побили. Мати вхопила зараз сокиру й побігла на подвіря Савчука, щоб пімститися на його дітях. Іван Савчук, що нічого не мав у руках, заступив їй дорогу і недопускав з сокирою до дітей. На це розлючена жінка вдарила Савчука сокирою по голові, а коли він упав, товкла його там далі. За пару хвилин отямилася, що зробила, убралася по святочному, взяла молитовник і разом з дітьми пішла до жандармерії та зголосила цілий випадок. Її відвезли зараз до вязниці прокуратории в Береговi, а Савчука до лічниці, але там Савчук у короткім часі помер.

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА У ШВЕДСЬКОМУ ВІЙСЬКУ.

Підчас принимання СССР до Союзу Націй визначався передусім як оборонець СССР шведський міністер Сандлер соціял - демократ, предсідник зборів Союза Націй. Рівночасно з тим права шведська преса повідомляє, що серед війська скріплено комуністичну пропаганду. Слідство виказало, що нитки цієї пропаганди збігаються в Москві. Тому тепер розпочато акцію проти політики Сандлера.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВЗАЄМНОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ.

Пару тижнів тому Канадська Торговельна Палата на своїх зборах у Винніпеґу ухвалила резолюцію, щоб канадський уряд старався в якнайскоршому часі заключити зі Злученими Державами Америки взаємний торговельний договір, який посилив би й поширив би торговельні взаємини між обома державами. Цими днями президент Американської Торговельної Палати, Генрі І. Ґерімен, що недавно звиджував Канаду, вислав в імени своєї організації до американського державного секретаря резолюцію, щоб він почав переговори з Канадою в справі відновлення колишнього канадсько-американського торговельного пакту.

ЩАСЛИВЕ МІСТО.

Місто Гон-Ґонґ у Китаю можна вважати дуже щасливим. Кожний тамошний мешканець має право друкувати свої власні гроші, під умовою, що зложить до міської каси 100 долярів у сріблі. У звязку з цим появився навіть розпорядок, що хто не хотів би приняти таких грошей „власного виробу", тому відітнуть голову. Кілька днів після появи зґаданого розпорядку виявилося, що управа міста Гон-Конґ не жартує. Якомусь купцеви, що відмовився приняти „гроші друковані вдома", відтяли голову й для перестороги повісили її над брамою міста.

ДИТЯЧА ТРАҐЕДІЯ.

На передмістю Люблина трапився такий траґічний випадок. Два хлопці, 6-літній К. Уляк і 5-літній К. Ореґ, бавились у старій копальні піску. В одній хвилині, коли діти потрясли стовпом, що підпирав стіну, обсунулася велика скількість піску й засипала обох хлопців. Нещасні діти зґинули на місці.

З ФАЛЬШОВАНИМИ ВЕКСЛЯМИ ПОПАЛИ В БІДУ.

Чоловік Ломаги Ґафи з Броду (Закарпаття) поїхав до Америки, а жінка потребувала грошей. Від Найман Іди позичила собі 600 Кч., котрих не звернула навіть тоді, як чоловік повернувся з Америки. Найман Іда намовила її, щоб підписала три векслі, що баба й зробила. Ці векслі Найман Іда виставила: один на 2,000, другий на 1,800, а третій на 800 Кч, і коли вони не були на час заплачені, дійшло до протесту. Виявилося фальшування і тепер суд засудив: жінку Ломаґи на шість місяців тюрми з припиненням кари, а Іда Найман дістала 8 місяців безумовно.

ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ И НЕ МОЖЕ.

Перед трома місяцями трапився в селі Воля Мазовецька коло Сохачева такий випадок. К. Маліновський захворів на запалення легенів і одного дня помер. Брат покійного пішов до сусідного села до пароха, де й предложив посвідку смерти та замовив священика на похорон, а у столяря замовив домовину. Коли повернувся до дому, сталося чудо — брат воскрес. Виявилося, що він був попав у летарґ. Родина „покійного" пішла до зґаданого священика з проханням, щоб він викреслив його з книги померших. Одначе там виявилося, що цього може доконати тільки окружний суд. Супроти цього Маліновський поїхав до Варшави, але що тамошні адвокати хотіли дуже дорого за переведення справи, Маліновський вирішив залишити покищо цю справу. Таким чином „живий небіжчик" ходить собі по світі, а знайомі і рідня, жартуючи, кажуть: „А йди вже раз на цвинтар".

ПРИСУД СМЕРТИ НА ШПИГУНА.

В Берестї над Бугом відбулася перед наглим судом розправа проти 19-літнього Александра Мілошенка, обвинуваченого в шпигунстві. У висліді розправи обвинуваченого присудили на кару смерти через повішення. Тому, що президент не помилував засудженого, екзекуцію виконано досвіта на подвірю у тамошній тюрмі.

З ПОНУРОЇ ХРОНІКИ СЕЛА.

В селі Якубівка, пов. Коломия, жили у незгоді від довшого часу два сусіди: Іван Федорак і Іван Ткачук. Як зрештою дуже часто на селі буває, таксамо й ці два сусіди посварилися були за межу, і за кілька центиметрів землі процесувалися так, що могли за ці гроші купити собі по кілька моргів поля. Одного дня Ткачук вийшов на поле й намагався пересунути деревляний кіл, щоб таким чином причинити собі шматок поля. Ткачука завважив Федорак, вибіг розлючений зі сапою в полі і, вдаривши Ткачука двічі по голові, вбив його на місці. За свій учинок Федорак відповідав у Коломиї перед судом, який засудив його на 3 роки тюрми.

СІМ ДНІВ У ЛЕДОВІЙ ЩІЛИНІ.

Французького альпініста Ґю Лябо стрінула така нещасна пригода. Підчас мандрівки на Мон Блян Лябо похозвнувся в одному місці і впав у ледову щілину, глибоку 22 метри. Альпініст харчувався зпочатку трома консервами, що взяв був із собою, а опісля лойовими свічками, які мав у наплечнику. Нещасний альпініст перебув у тому ледяному гробі 7 днів. Зпочатку намагався викути в ледняку сходи, але коли піднісся на яких десять метрів, лід під ним заломився і він, падаючи, сильно потовкся на цілому тілі. Цілий час шукала його ратункова станиця, але дарма. В останньому дні Лябо чув голоси ратівників, але був так ослаблений, що не міг уже навіть крикнути. Врешті знайдено виснаженого мандрівника й витягнено ледве живого з цього живого гробу.

КИДАЛИ ЖЕРЕБ, ХТО МАЄ ВБИТИ КОРОЛЯ АЛЕКСАНДРА

БІЛҐОРОД (Юґославія). — Юґославська ґазета подає звіт свого паризького кореспондента зі слідства французької поліції в справі вбивства юґославського короля Александра. Кореспондент подає, що схоплені підпільні революціонери, Міо Край, Іван Радіч і Звонемир Поспошіль, зізнали таке:

Дня 4 вересня вдався до табору терористів в Наді-Каніжа на Уґорщині повновласник д-ра Антона Павеліча, провідника хорватських революціонерів, що перебуває в Італії. Він привіз зі собою зарядження Павеліча. Згідно з ним 15 терористів з табору поділено на три групи. Кожда група витягала з мішочка кістки, яких було пять: чотири білі й одна чорна. Хто витягнув чорну, цей був призначений до виконання замаху на життя юґославського короля Александра, а інші чотири з групи мали бути йому до помочі. Значиться, для властивого атентату були призначені три революціонери, з яких кождий мав бути готовий виконати замах. Влада Ґеорґієв, дійсний замаховець, удався негайно з Італії до Ціриху, а звідтам до Марсилії, щоб виконати замах. Міо Край був призначений йому до безпосередньої помочі.

Дня 26 вересня на приказ Павеліча всі три групи терористів виїхали через Будапешт і Відень до Марсилії. В Ціриху стрінув їх Ґеорґієв і бувший австрійський офіцир, Еґон Кватернік. Той останній перебрав на приказ Павеліча команду щодо дальшої акції терористів у справі замаху на короля.

ПРИКАЗ ЩОДО ДОСТАВИ ЗБІЖА ВИКОНАНО.

МОСКВА (Росія).— Совєтський уряд подає, що отсе перший раз за влади Совєтів доставлено на час приписану державою скількість збіжа. З того приводу влаштують велике торжество.

СУДЯТЬ ЗА ПРОТИПОЛЬСЬКУ АКЦІЮ З ЧАСІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ЛЬВІВ. — Апеляційний суд затвердив присуд нижчих інстанцій, котрим засуджено на вязницю адвоката Ісидора Голубовича, премієра міністрів з часів існування в Галичині уряду Західньо-Української Народньої Республики, за те, що він, як український премієр, політичну акцію звернену проти Польщі. Одначе кару наложили невисоку тільки тому, що це вже — давно було.

ПОДЯКА ОБОРОНЦЕВИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — „Українтаґ" доносить, що в імені української зорганізованої іміґрації в Румунії вислано лист до Джюзеппе Мотти, представника Швайцарії в Лізі Націй. У тім листі зложено Мотті подяку за те, що він при дебаті про допущення Совєтів до Ліґи Націй, вступився за український нарід. У листі написано між іншим таке:

„Україна, яка тепер є окупована проти волі народу совєтською владою, ніколи не забуде Вашого мужнього й шляхетного захисту її в найтяжчих і найсумніших часах. Ми віримо, що прийде й для неї час свободи, що вона буде незалежною державою, і прикладемо всі сили свої на те, щоб виховувати нашу націю в дусі ідей високої моралі і чести, які Ви проголосили. Ми будемо старатися, щоб кождий наш громадянин знав, як у лихій годині життя України вона зустріла підтримку в боротьбі за свободу і співчуття до своєї долі з боку Швайцарського Народу — у Вашій Особі, як його Представника.

ХОТІЛИ БИ ПОЗБУТИСЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ.

БУКАРЕШТ. — Радник совєтського посольства у Варшаві, Борис Ніколаєв, прибув до Румунії і, як подає „Українтаґ", дуже зацікавлений між іншим українською іміґрацією в Румунії. Та годі було йому добитися її ліквідації, бо вона перебуває там під протекторатом Офісу Нансена, згідно з тими нормами, які усталені Ліґою Націй.

СТУДЕНТИ НЕЗАДОВОЛЕНІ З СОВЄТСЬКИХ ШКІЛ.

МОСКВА. — „Соціялістический Вєстнік" подає, що в багатьох містах відбулися бунти студентів високих шкіл — ВУЗІВ. Студенти домагалися, щоб їх краще вчили, щоб замісць сухої науки давали їм практичну підготовку. Особливо гостро видвигнули це домагання студенти медицини. Вони заявляли, що їхнє домагання не має нічого спільного з політикою. Вони тільки не хочуть терпіти довше того, щоб зі шкіл виходили неуки.

СОВЄТИ ПРО „НЕЩАСЛИВІ ВИПАДКИ" НА ЗАЛІЗНИЦЯХ.

МОСКВА. — „Ізвєстія" подають із залізничої статистики, що на протязі біжучого року, до 1 жовтня включно було на полудневих і східних залізницях аж 7,728 нещасливих випадків. Одна тільки Томська залізниця на Сибірі мала в травні 95 таких залізничних „колізій", а в липні аж 236. Тепер виповіджено „війну" тим „колізіям".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА НОВІ ТРУДНОЩІ НОВОГО ЗАВЗЯТТЯ

Нема найменшого сумніву, що в Українському Народному Союзі є велике число членів, щиро зацікавлених його добробутом, які бажають справді щиро його зросту. Та всетаки, ніде правди діти, кампанія за приєднування нових членів іще багато лишає до бажання, ще в багатьох оглядах недомагає.

Причини не треба далеко шукати. Кампанія йде нині пиняніше, бо стрічається з більше труднощами, ніж стрічалися подібні кампанії в минулому. Давніше кампанії йшли багато лекше. На це знову складаються ріжні інші причини. Утруднює справу передовсім теперішня економічна криза й безробіття. Зовсім інакше організувати чоловіка, що працює постійно й заробляє добре, а інакше організувати людину, котра працює неправильно та заробляє мало.

Далі справу зєднування членів до Союза комплікує конкуренція асекураційних підприємств. Яких 15 літ тому цієї конкуренції не було. Асекураційні компанії імігранта тоді не знали і його масово не організували. Щойно по скінченню війни його відкрили та кинулися його масово асекурувати.

Через конкуренцію запомогових організацій з асекураційними підприємствами запомогові організації мусіли позаводити в себе ріжні роди обезпечення, яких члени домагалися, почувши про них від асекураційних підприємств. Через те справа асекурації у запомогових організації стала нині складніша. Коли піонірам запомогових організацій вистарчало говорити про один рід обезпечення, і то дуже простий, нинішнім організаторам приходиться говорити про кілька родів обезпечення, з котрих кождий вимагає від організатора певного підготування й зрозуміння.

Ці труднощі декому видаються такими великими, що їх не варта навіть поборювати. Відомо, це слабі люди, які все люблять робити легким коштом, які бояться всякої трудности. Та труднощі не всіх людей так поражають, що їх роблять нездібними до діла. Будучність у цілому світі належить тільки до тих людей, яких труднощі не заставляють сидіти з заложеними руками, а побуджують до ще більших зусиль. Будучність належить до людей, які знають, що на те й лихо, щоби з ним битись.

Такі люди мають у нашій минувшині багато причин для добрих надій. Колись і ми всі нічого не знали навіть про найпростіше обезпечення. Колись і ми нічого не чули про союзи. Алеж ми не зболялися тоді новини, а навчилися її. Ми мали колись труднощі, але ми їх поконали. Було лихо, а ми лихом об землю. Маємо ми нині зболятися нових труднощів? Маємо ми нині відступити від дорогої справи, бо вона трохи трудніша?

Засучім рукави, і нумо до праці!

ПРОВІДНІ ІДЕЇ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

(Звіт предсідника Обєднання, Омеляна Ревюка, на річному засіданню головного уряду, дня 27. жовтня 1934 року).

Ми знаємо, приміром, що наш нарід під большевицькою кормигою та польською окупацією не може тепер заявити отверто, чого він хоче як остаточної цілі й ідеалу. Одначе ми знаємо також, чого наш нарід там хоче, і це ми вважаємо своїм обовязком сказати. Окупаційні уряди заставляють наших церковних проводирів у старім краю заявлятися за окупантів, але ми на іміграції повинні цей примус зрозуміти й сказати, що це є примус, що справді наш нарід стоїть проти цього.

Під окупаційною владою ніхто не може явно заявитися за революційну боротьбу або її обороняти, хіба хоче відразу йти в тюрму чи на шибеницю, але на іміграції ми можемо свобідно сказати, що утиски наших окупантів з конечности річей мусять доводити найкращу може частину нашого народу до революційної боротьби. В краю не вільно сказати, що революційну боротьбу викликує гнет, а в нас не тільки вільно, але й нашим обовязком це сказати, собі й світови.

Наше розуміння революційної боротьби в старім краю не може бути гіршим від розуміння її серед ліберальних кругів Англії й Америки. Не можемо ми його осуджувати, — як це робиться на Україні під диктат окупантів — коли цілий думаючий світ нині вже розуміє, що того роду гнет, який панує під окупантами українських земель, з конечности мусить викликати революційний відрух. Що більше, якби такого революційного руху не було, то світ уважав би, що український нарід зрікся своєї боротьби за повну самостійність.

До того, так відай розуміло би друге покоління української іміграції в Америці. Ця молодь уже має велике трудне завдання зрозуміти ці трудні обставини, серед яких український нарід, великий 40-міліоновий нарід, був одним з тих небагатьох народів, що не добув собі в часі світової заверухи повної самостійности. Колиб ще тепер український нарід не проявляв всесторонної діяльности на всіх полях і не боровся революційно проти своїх гнобителів, то для другої генерації української іміграції це було би доказом, що український нарід самостійности не хоче, що це просто не нарід. Для них же той нарід, що бориться. Живуть Катальонці, бо роблять революцію. Живуть Македонці й Хорвати, бо паде сербський король. Там для краєвої молоді може вистарчить якась промова в соймі, вистарчить якась щоденна боротьба за права українського народу, в якій навіть молодь бере участь, але як може цю боротьбу відчути українська молодь в Америці?

Українська молодь в Америці це не те, що українська молодь у краю. Це теж інше, як українська іміграція першого покоління. Стара українська іміграція родилася на Україні, виховалася на Україні й приїхала до Америки Українцями. Друга генерація української іміграції в Америці родилася в Америці, росла й виховувалася в Америці, під впливом американської вулиці, американської школи, американської книжки, театру, фільми, клюбу, політики, бизнесу. Між нею і батьками часто, як від неба до землі. Молодь — отце друге основне питання української політики в Америці.

Що буде з цією молодью, як ми дамо їй враження, що ми сваримося за партійні справи старого краю? Що буде, як ми дамо їй враження, що ми вже нині ріжемося за те, чи Україна колись має бути монархістична чи фашистівська? Що буде, як ми нині будемо осуджувати отцей або онтой прояв життя українського народу в краю? Що буде з українською молодью в Америці, як ми скажемо, що з усіх партій тільки одна добра, а решта шкідливі, або що всі жертви корисно давати на одну тільки ціль, а на інші шкідливо, що провід нашого народу можна знайти тільки там або онтам, а все інше це пусті претенденти.

Українська молода генерація хоче тепер знати про культуру, яку принесли її батьки, бо вона бачить, що кождий молодий чоловік знає цю культуру своїх батьків. Вона хоче знати не голословно, але солідно, основно. Коли Американці зацікавилися українською народньою музикою, українським народним танком, українським співом, вишивкою, деревляним виробом, килимом, то більше зацікавилась українська молода генерація. Колиб навіть не цікавилася, то Американці своїми допитами до цього її заставлять. Молодь це хоче знати й це є обовязком української старої генерації це їй дати. А дати це — зовсім інакше завдання, як завдання старої генерації супроти молодої в рідним краю. Передовсім це не може бути дане в українській мові, а в англійській, бо хоча велика частина знає по українськи говорити, то не вміє вона по українськи читати наукових або белетристичних творів. Приходиться отже цю літературу створити. Відомо, це не легка справа, бо старша генерація, котра знає цю культуру добре, не знає добре англійської мови, не знає підходу до американської молоді, а передовсім старої інтелігенції мало й кождий з неї занятий своєю щоденною працею. Ця праця велика, для неї ще нічого не зроблено, починати треба з самих основ, серед зовсім невідрадних обставин, що просто тяжко знайти на це досить свобідного часу. Колиб до того ще заставити старшу генерацію боротися партійно, сваритися за старокраєві справи, вирішувати в Америці питання, які повинні бути вирішені в краю або на европейській іміграції, то ми не зробимо отсієї роботи, що тепер спадає на нас через підростання молодої української генерації. Ця праця не жде, вона пильна, бо як ми не заповнимо українським змістом цієї культурної порожнечі, яку відчуває молода генерація, то цю порожнечу заповнить хто інший і тоді українська молодь буде страчена для українського народу, бо ця порожнеча зовсім не буде заповнена, себто молодь здеморалізується, здичіє, здегенерується, як дегенерується, приміром, польська молодь через те, що стара польська генерація не подбала дати польській молоді таку культуру, яку дають Американці свої. Така молодь замісць принести користь українському народови та краєви, де вона живе, принесе одному й другому тільки шкоду й сором. Ось чому Обєднання розглядає ріжні біжучі справи, все дивиться і за тим, який вплив його рішення й робота має на українську молодь в Америці.

Так у засадничих рисах представляється діяльність і світогляд Обєднання. Як за цей рік Обєднання виконувало свою роботу фактично, на поодиноких ситуаціях і нагодах, про це скажуть інші урядники.

(Кінець).

ГРА В ЩАСТЯ

Чужинецька преса і громадянство.

Не будемо тут згадувати, як поширена преса між громадянством чужих, далеких нам народів. Не будемо також говорити про те, як там ставиться громадянство до своєї преси. Скажемо тільки пару слів про пресу наших близьких і більше щасливих сусідів, Чехів. Щодо скількости окремих видань і їхнього накладу, то ми не помилимося, коли скажемо, що невелика Чехія займає під цим оглядом відсотково одно з перших, коли не перше, місце в центральній Европі. Про українську, словацьку, німецьку й іншу пресу в Чехословаччині ми тут не говоримо. Про східню Европу, ясна річ, нема чого й згадувати. В Чехії кождий чоловік грамотний і кождий має свою, щонайменше одну, газету. При відпочинку для Чеха таксамо потрібний „кнедлік" чи „куколь" пива, як потрібною є газета. Як правило, кожний читає свій, а не позичений часопис — одначе, як мужчини так і жінки та підростки. Тому і зрозуміло, що наклад деяких празьких денників доходить до неміряного нашими видавництвами числа.

В той час, коли наша преса примірно визначати місяць жовтень як єдиний лік на сухоти нашого друкованого слова, празькі видавництва, підтримані громадянством, стараються довести свої видання до міліонового накладу.

В Празі існує велике видавництво „Мелянтріх". В сучасний мент воно видає такі пресові органи: вечірнє „Чеське Слово" 471,959 примірників; недільне „Чеське Слово" 221,000 прим.; „А-Зет Чеське Слово" 123,935 прим.; „А. — Зет Понеділок" 174,839 прим.; празький „Іл. Інформатор" 245,000 прим.; „Зоря" чсл. пань і дівчат 343,000 прим.; „Ева", журнал освіченої жінки 15,500 прим.; „Стар", спортовий тижневик 24,000 прим.; „Агой" (щось, як наше агов!) на неділю 35,000 прим. — Разом 1,654,240 примірників.

Таким чином приблизно на кожні 4 душі Чехів у републиці припадає один примірник видань Мелянтріха, не згадуючи вже про такі великі видавництва, як „Народня Політика", „Право Ліду" й інші.

Для того, щоб „Вечірнє Чеське Слово" доскочило до пів міліона примірників (тепер воно має їх уже більше), а всі видання Мелянтріха разом довести до двох міліонів, заряд видавництва оголосив дуже цікаву льотерію, що до неї втягнено крім преси і громадянства ще й більші промислові та торговельні фірми. Для льотерії видавництво призначило фамілійну віллю, кілька автомобілів, кілька ґарнітурів меблів для уладження помешкання, хати для літнього відпочинку серед природи, побут у купелевих місцевостях, гроші готівкою і цілу низку інших. Разом усього на суму 200,000 корон чеських.

Льотерія полягає в тім, що ріжні фірми замовляють у видавництва Мелянтріха на певну суму художньо виконані значки. Один міліон їх коштує 11,000 кч. На них надрукована коротенька, але ядерна реклама фірми й одна велика літера азбучного порядку, наприклад: на значку фірми „Майнл" (кава) надруковано літеру „М", „Титан" (радіо) „И", „Роак" (хліб) „П" і т. д. Таких значків випущено 37 міліонів. Ці значки фірма має право додавати покупцям до свого краму, наліплювати на пакунки, роздавати своїм прихильникам, тощо. Подібні значки, що називаються контрольними, щоденно друкує на своїх сторінках уся згадана нами преса Мелянтріха. Вона також містить ріжні пояснення і список та рекляму заанґажованих фірм. Таким чином одночасно йде обопільна пропаґанда на сторінках часописів, у бюрах підприємств і крамницях фірм.

Для чогох потрібні ці значки? Щоб мати право взяти участь у льотерії, треба назбирати стільки значків, щоб з них можна було скласти щонайменше одну назву Мелянтріхового видання, наприклад „Ева", журнал освіченої жінки, обовязково додавши до цього контрольний значок часопису тієїж самої назви.

Самма льотерія відбудеться щойно в лютому 1935 р. А вже тепер відчувається брак деяких значків — всі розійшлися. На рідкі примірники навіть повстала свого роду біржа, де на них визначається ціна на зразок цінних паперів. Такий значок часто коштує 5 і більше корон.

Не тільки Прага, але й провінція виявляє великий інтерес до цеї ориґінальної „гри в щастя". А від цього інтересу ще більше поширюється чеська преса та збільшується торговельний рух по містах.

Д. А-к,
Прага.

Р. Петрин.

МАЮ ДВІ.

(Оповідання).

22)

Відтепер Сидір танцював на переміну, то з одною, то з другою. Балакав і жартував однаково з обома, частував пивом обі. Так було сеї неділі, так було на другу і третю. Для нього не було тайною, що обі навидять його і дівчата знали, що обі йому подобаються. Мусіли подобатися обі, бо обі були непогані. Дівчата лиш того не знали, чи вони обі однаково подобалися йому, чи може котра трохи більше припала йому до серця, як друга. Між собою вони про се ніколи не балакали; найліпший доказ, що для обох Сидір однаково був пожаданий.

Сам Сидір ще не знав, до котрої з обох йому прихилитися, бо ще сам не знав, до чого йому в найближчім часі дівчина буде потрібна. Про се, щоби в найближчім часі оженитися, молодому наймитови й подумати годі було; баламутити дівчат, як дівки йому подобались, боявся. Він неначе би ще тепер чув перестрогу вмираючого Федька Заберина. Сидір багато чув про вдову Палажку. Люди казали, що з карт вона читає як з книжки. Для деяких карти Палажки були те, що для побожного християнина евангелія. Сидір не вірив, що Палажка така ясновидна, та всетаки не шкодило за марну шістку випитати її. Вона знала всі тайни села, тож від неї всетаки мож було щось цікавого вчути. Сидір пішов до неї. Кали карти вже лежали на столі так як треба, вдова стала їм пильно призиратися. Нарешті промовила:

— Тобі влізла в голову, як фіра сіна, дуже гарна дівчина.

— Таке не штука вгадати, — подумав Сидір, — як мені в голову влізли аж дві такі фіри: Настка і Марина.

— Між тою дівчиною лежить девятка серце. Се горяче, як розпалене залізо, кохання.

— Мое серце ще не таке то розпалене, — погадав Сидір. — Хіба серце котрої з тих дівчат. Лиш не знаю. котра з з них так дуже горить до мене...

— За тою дівчиною впав хлопець-жолудь... — вдова ворожила далі. — Се заповідає небезпеку. Над хлопцем є дзвінковий ас. То лукавство. Коло того стоїть ас вино. Тобі досадно буде. Бережися і шануй дівчину, як не хочеш, щоби відвернулася від тебе.

— Чи у неї на умі Настка і молодий Журчан? — погадав Сидір. — Баба підглянула нас на музиках і тепер ворожить те, що бачила, про що чула від людей. Парубок розсміявся і каже:

— То ви так ворожите? Виж тільки повторяєте ріжні слухи і сплетні, які кружляють по селі!

Ворожка сердито згорнула карти докупи і стала наново розмішувати їх, кажучи:

— Зараз покажу тобі, що то не я говорю, а карта. Дивися. Тут є дзвінковий король. Знаєш його? Тепер кладу вісімку вино. Се коршма. Ось приходить дівка жолудь... Зле буде з тобою, як слухи про се залетять до уха твоєї любки! Ой, король вино! Будеш мати роботу з великим паном.

— Вона хіба думає про Івана, сина богача, котрий висилається до Настки. — погадав Сидір.

— А може той пан, то цісар! — ворожка мурмотіла. — Таки так!... Прийшов хлопець дзвінка: підеш до війська. Дивися, який жвавий жовнір буде з тебе... Сімка жолудь: дістанеш гроші... Серце десятка: маєш добре серце... Вино хлопець: бідна стара баба думає про тебе. Вже не годна робити на хліб насущний, а їсти хоче. Хоч не знає нічого, мусить розказувати, що є, і що буде, хоч нема і не буде.

Сидір розсміявся, всуваючи в її руку срібну шістку.

— З мене буде жвавий жовнір, сказала, — погадав Сидір.— Очевидно, бо вона ще не знає, що мене до війська не взяли і не возьмуть.

Отся ворожба про військо впевнила Сидора до решти, що ворожки ворожать так, як обмірковали собі з того, що вже знали. Всежтаки се, що сказала про дівчину і про суперника, він намотав собі на вус.

Коли Сидір був такий дурний, що пішов до ворожки, то не треба дивуватися, що пішли також обі приятельки. Веселі дівчата не вірили, що ворожка правду відгадає, та всетаки були цікаві, що скаже. Вона знала людей і всі тайни села, тож як хотіла сказати правду, не потребувала й ворожити. Могла би сказати ще, що знає. На столі Палажки карта вийшла така, що коло хлопця-серце, опинилася дівчина-дзвінка.

— То може я, тота дзвінка? — Настка шепнула до Марини.

— Гадаю, що ні, — відповіла їй Марина.

— Не побиється за нього! — сказала їм стара. — На хлопця-серце суне сімка-вино. Він про іншу думає. Він один з тих, що не беруть черешень, які йому над самою губою звисають. Він пнеться на вищі вершки.

— Бо ті долішні ще не стиглі, — замітила Марина.

Настка не сказала нічого. Вона глядила крізь вікно слезою заллятими очима.

— Тепер мабуть вже знаю, котру він возьме, — мурмотіла до себе ворожка.

— Мабуть і я вже знаю, — додала Марина, всуваючи в руку ворожки шістку.

— Спасибі тобі, Марино! А ти, Насте, не цікава?

— Настя не вірить картам, — за Настку відповіла її товаришка. — І від неї ви нічого не дістали би.

— Ой! Чому ні? Вона дасть мені ще більше як ти. Дасть, хоч не зараз.

— Я не така дурна, щоби в карти вірити, — сказала Настка і похнюпившися, пішла до хати.

(Далі буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє, що місячні збори відбудуться в четвер, 8-го листопада, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо є деякі справи до порішення, як рівнож буде номінація на новий уряд на слідуючий рік. При кінци року напоминається членів, щоб вирівнали свої залеглости, бо контрольна комісія на слідуючий місяць забере книжки до обрахунку. Хто з членів занедбає свої вкладки, то буде суспендований. Суспендовані члени зволять вирівнати свої залеглости, то будуть приняті наново. — В. Гурянський, секр.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союза, що відбулися 27 жовтня 1934 року в головній канцелярії У. Н. Союза під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

В нарадах, які почато в 9 годині рано, взяли участь усі члени головного екзекутивного комітету, а саме: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника В. Малевич, головний рекординг секретар Д. Галичин, головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян і завідатель „Свободи" П. Маційовський.

Головний предсідник відкрив збори і на першу точку нарад представив справу **виміни Говм Овнерс Ловн Корпорейшен 4% бондів**, які мають запоруку держави тільки що-до проценту, **на 3% бонди**, які знову є запоручені державою що-до капіталу і проценту. Беручи під увагу, що недавно закуплено тих бондів ще на $30,000, У. Н. Союз має тепер у посіданні чотиро-процентових бондів цеї корпорації на загальну суму $216,050. По довшій дискусії, яка вивязалася в справі цеї виміни, та по докладнім обговоренню цеї важної трансакції вирішено, щоби не вимінювати тих бондів з 4% на 3%. В такому рішенні головний екзекутивний комітет кермувався в першій мірі вимогами організації щодо опроцентування інвестицій, які, згідно з системою обчислювання висоти вкладок для членів, повинні приносити найменше 3½%. Беручи далі під увагу, що чотири відсотки, платні від них бондів, є запоручені державою, яка достарчила також увесь закладовий капітал для цеї корпорації, та що ці бонди є легальною інвестицією для всіх асекураційних підприємств і для щадничих банків, та засягнувши опінії найбільших фінансових, банкових і асекураційних інституцій, а вкінці маючи на увазі, що організація закупила ті бонди не на хвилеву, але на постійну інвестицію, головний екзекутивний комітет прийшов до переконання, що під теперішню пору він не може знайти кращого місця для інвестиції готівки, яка моглаб приносити чотири відсотки, як саме в тих бондах, і тому порішено задержати 4% бонди.

Далі взято під розвагу справу **нових інвестицій** і постановлено ульокувати $25,000 у 4½% Федерел Ленд Бенк бондах, а знову $1,500 як перший морґедж на реальність Василя Хоця в Питсбурґу, Па., вартости $6,000.

Продаж бондів. Рішено продати 4¼% Форт Либерти бонди на суму $6,000. Реченець платности тих бондів виходить у квітні 1935 року.

Перебрання реальностей на власність У. Н. Союза. За неплачення залеглих процентів і міського податку рішено перебрати на власність організації реальність А. Катенгорна в Норт Берген, Н. Дж., на суму $14,800 і реальність Л. Капоралі в Фервю, Н. Дж., на суму $17,009.

Колектування ренту. За неправильне і неточне плачення проценту чи то міського податку від морґеджу У. Н. Союза в сумі $12,610 на реальностях Емми і Міні Рінґер у Юніон Сіти, Н. Дж., і від морґеджу в сумі $22,757.50 на реальности Ленарді і Веделі Ко., в Грентвуд, Н. Дж., постановлено домагатись від власників тих реальностей права колектування ренту.

Виміна морґеджів на Говм Овнерс Ловн Корпорейшен бонди. Стверджено, що організація одержала бонди цеї корпорації на суму $5,852.28, яка то квота покрила вповні уділений свого часу морґедж на реальність Г. Адлєра в Клівленд, Огайо, разом з належним процентом, як також бонди на суму $3,743 на повну сплату проценту і морґеджу, який був на реальности Ф. Райнера в Нотлі, Н. Дж.

Справа стипендій. Беручи під увагу, що останніми часами щораз більше число тут родженої молоді звертається до У. Н. Союза в справі уділення стипендій на студії, головний екзекутивний комітет порішив віднестися з зазивом і домаганням до всіх тих стипендистів, які колись дістали від У. Н. Союза позички на укінчення своїх студій, а сьогодня вже знаходяться на своїх становищах, щоб вони звернули ті позички та сповнили свої зобовязання супроти У. Н. Союза, а тимсамим і супроти тих молодих людей, які тепер потребують помочі та знаходяться в такім самім положенні, в якому були колись ті, що ту поміч дістали. Бо ввесь одержаний гріш зі звороту стипендій ужитоб зараз на уділення стипендій тим, що їх тепер потребують.

Злука Союзів. Згідно з директивою річного засідання головного уряду У. Н. Союза з лютого 1934 року постановлено вже в найближчім часі відбути наради з Виконавчим Комітетом У. Р. Союза в цілі ведення дальших переговорів щодо злуки обох Союзів.

На тім вичерпано програму нарад та закінчено збори в 2 годині пополудню.

Д. Галичин,
гол. рек. секретар.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана з дітьми, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за скоре виплачення мені посмертного по моїм мужу Івані Денисови. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам і членам бр. св. Василія, від. 168 У. Н. С., за їх труд і за участь у похороні.

Пелагія Денис, удова,
Йосиф, Марія, Ольга, діти.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головним урядникам за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $75 за мого мужа і члена У. Н. Союза, Романа Ткача, котрий тепер знаходиться у шпиталі. Ця допомога стала мені великою помічю у моїм тяжкім положенню. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращого успіху. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Пелагія Ткач,
членкиня 168 від. У. Н. Союза.

ЗА ОДНУ ЛІТЕРАТУРНУ МОВУ

(2)

РОЗБІЖНОСТИ В УКРАЇНСЬКІМ ПРАВОПИСІ.

Всі наші письменники й журналісти прямують до того, щоб устійнити свою рідну мову, щоб вона по всіх наших книжках і часописах була однакова. Ця справа вже майже вирівнана. Коли ви читаєте, наприклад, розважнішу написану статтю в якімнебудь українськім часописі, то вам уже тяжко догадатися, який це Українець її написав: з Великої України, з Західньої України, з Буковини, чи з Закарпаття.

Не так світло стоїть справа з нашим правописом. Тут вирішальним чинником не є вже дух нашої народньої мови, але особисті погляди наших граматиків: один радить якесь слово писати так, другий інакше, третій іще інакше... Один пише, напр., „Запорожє", другий „Запорожже", третій „Запорожжа", четвертий „Запорожжя", пятий „Запоріжжя" і т. д. Кождий з них доказує, що тільки він один має „рацію", а інших попрікає. З того виходить непотрібне баламутство і розгардіяш, а на цім терпить одностайність мови. Якби наш нарід не порізаний був ріжними політичними кордонами, то ця справа булаб уже давно вирішена, а так — прийдеться ще трошки пождати...

Якогож правопису придержується наша „Свобода"? Ми стоїмо більше-менше на такім становищі, на якім стоїть наш найстарший часопис „Діло", беручи під розвагу, що редакція цього щоденника дуже дбає про чистоту української мови і що там працюють мовні „експерти", до яких можна мати повне довіря.

Проф. д-р Іван Огієнко радить уживати такого правопису, який дуже пригадує мову московську, чи там російську, тому деякі наші мовознавці не можуть із тим правописом без застережень погодитися. Та ми віримо, що загальний народній інтерес таки зведе докупи усіх наших граматиїв і вони згодяться на один „соборний" правопис. Чим скорше це наступить, тим ліпше. Ми тут на еміграції цеї справи не берємось рішати, а згодимось охотно з тим, що постановлять наші „батьки" на нашій рідній землі.

ЯК ТРЕБА ВИМОВЛЯТИ СЛОВО „УКРАЇНА".

Усі ми (з невеликими винятками) вимовляємо слова: Україна, Українець, Українка, український, по українськи так, що натиск (наголос, акцент) кладемо на склад „кра". Це наголос московський, бо так вимовляють ці слова Москалі. Усі наші вчені вже давно вирішили, що слово „Україна" і всі інші, що від нього походять, треба акцентувати на складі „ї", отже: Украї'на, Украї'нець, Украї'нка, украї'нський, по украї'ськи.

Коли возьмемо під увагу, що „привичка стається другою натурою", то не легко „на старість" відвикати від того, з чим людина за свій вік їжилась. Але в цім випадку ми мусимо від тієї „привички" за всяку ціну якнайскорше відвикнути, бо це для нас дуже погано, що ми не знаємо, як треба вимовляти назву нашого рідного краю.

ЗВІДКИ В НАС ВЗЯЛОСЯ СЛОВО „ЧЛЕНКИНЯ".

Є в польській мові слово „члонек". Як будемо це слово відміняти (члонка, члонкові, члонку і т. д.), то побачимо, що пень цього слова є „члонк". До того пня (власного кореня (наросток) „іні" і в той спосіб повстало польське слово „члонкіні", що наші „добрі люди" переробили на нібито українське „членкиня". І в нас теж творяться похідні слова в такий спосіб, що до кореня якогось одного слова додаємо відповідний нашій мові наросток і творимо якесь нове слово. Наприклад від кореня „сун" (сунути) повстало „суниця", від „віддати" — „віддавниця", від „пасерб" — „пасербиця", від „сестра" — „сестриця", від „теля" — „телиця" і т. д. Колиб у нас було слово „члонек", „члонок", або „членок", то тоді на жіночий рід ми мали би слово „члонкиня" або „членкиня", так як маємо „Туркиня" (пень: Турк), Лемкиня. В подібний спосіб (з наростком „иня") повстали слова: господиня, твердиня, гординя, милостиня, княгиня, святиня й інші.

З повищого бачимо, що слово „членкиня" — це польське слово, бо повстало з польського кореня („члонк"). Це, що в польській мові називається „члонек", — по нашому: член. Як до того слова (воно творить корінь тогож слова) додамо наросток „иця", то повстане „члениця", і це є наше, українське, слово, бо утворене від нашого, а не від чужого кореня. До того самого кореня („член") можемо додати також наросток „ка" і тоді повстане слово „членка". Це теж українське слово, бо утворене в дусі української мови. Так повстали слова: артистка, вчителька, писарка, поетка, геройка, шинкарка, крамарка і багато інших.

В нашій літературній мові вживають більше „члениця", а менше „членка" („Жіноча Доля" все пише: членка). Оба ці слова добрі, бо — наші рідні.

Отже викиньмо з нашого словника і з нашої памяти чуже, кострубате слово „членкиня" і вживаймо свого власного: члениця або членка. Слово „членка" — народнє, бо наш нарід подекуди його вживає.

Знахорі були все, та не всім пригодилося таке, як тому, що хотів лікувати богача, який нездужав на гостець.

Довідався той знахор, що богач хорий та сказав, що вилікує його.

— А як ви дісталися до нашого міста? — спитав хорий знахора.

— Пішки, ласкавий пане! — відповів знахор трохи здивований.

— Гм! то я щось скажу вам! — відповів богач: колиб ви справді знали тайну, як лікувати гостець, ви дісталисьб до нашого міста шестернею! Забирайтеся мені!

Одна короткозора, старенька бабуся прийшла вперше на звукову фільму. Зараз вернулася та йде до каси:

— Даруйте, чи я не помилилась у вході? Я хотіла йти до кіна, а зайшла до заведення гикавих людей!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО.

У змаганнях до нашої державности і наше мистецтво відограє свою ролю. Тому ширім його і пропагуймо, головно тут, в Америці. Всюди на публичних виступах хай красується наш народній стрій і наші вишивки. Нащі церкви прикрашуймо нашим мистецтвом, різьбами і вишивками. Бо треба знати, що ми маємо найкращі вишивки світа. Коли нераз кого спитати: „Чому не маєте народнього строю?" або „Чому в церкві не вишиті обруси, хоругви і ризи?" — звичайно чуємо одну і тусаму відповідь: „О, хто би там з тим бабрався!" Звичайно: вишивки, якіб не були, це коштовна річ і дорога. Та можна дістати це по дуже дешевих цінах з рідного краю від нашої кооперативи у Львові, **„Українське Народнє Мистецтво"**. Звідтам можна без клопоту дістати все, чого хочемо. От недавно тому чаше молоде сестрицтво спровадило вишивану хоругву Преч. Діви. Люди не могли надивитися на красу цеї артистичної роботи. Прямо неоцінена праця, а коштує нас усього $17.

Подаю це тільки як примір. В Українськім Народнім Мистецтві у Львові можна купити дівочі і хлопячі сорочки і все інше, вишите по таких цінах, що не оплатиться нам тут в Амириці мучитись коло цеї роботи. Крім того памятаймо, що всякими замовленнями ми підпомагаємо нашу рідну кооперативу, де працюють наші рідні сестри, особливо сироти і вдови. Тому не забуваймо про кооперативу „Українське Народнє Мистецтво", Львів, Ринок 39.

М. Степанчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Аматорська вистава.

Заходжу в неділю, дня 28 жовтня, до Чорноморської Січі, що міститься в У. Н. Домі, й застаю Січовиків при гарній забаві. Одна Січовичка пригадує, що сьогодні Аматорський Кружок ОДВУ дає виставу „Дала дівчина хустину". В нас з ОДВУ одна ціль, один шлях і одна ідея. Тому і тут треба їм подати дружню руку і піти на виставу. Всі так і зробили.

І не жалували, бо ця драма вартує того, щоб її побачив якнайширший наш загал. Треба побачити наші хиби, щоб знати, чому ми досі в неволі.

Назагал вистава випала добре. Аматори доложили труду, а часами викликали грою велике враження. Були недостачі у виведенню штуки. І годі було глядіти на бідну селянку, коли вона виглядала як пава, так прибрана, що хоч її за образ ставляй. І з тим прощанням у нас теж не йде. Щось шепчуть собі на вуха. Так воно не виглядає глядачеви.

Хор був немалий, але незіспіваний і це було одно з найбільших недомагань. Це є моя товариська заввага і тому не повинен ніхто з інтересованих противитись. Зате за саму виставу треба дати признання Аматорському Кружкови за його працю та змагання до піднесення нашої свідомости тут в Америці. Треба Кружкови далі йти тим самим шляхом, а згодом будуть великі успіхи з цеї праці, чого з душі йому бажаємо.

Ю. Донський.

Володимир Душник (Бельгія)

З ЦАРСТВА ЗЛОЧИНУ, БРЕХНІ ТА ВАРВАРСТВА

Большевицько-московська преса розписується широко про „незаперечний поступ" совітського рільництва. Ударні кампанії засівів як тепер останні жнива „побили" всі дотеперішні осяги й рекорди й послужили як „класичний" доказ перемоги колективізації сільського господарства! — На ділі рекорд бє все тільки тільки московська преса в своїй безличній брехні, якою годує вона стерезизованих читачів. На ділі цьогорічні жнива є у великому **недоборі й близька зима прийде знова з великим голодом і нуждою!** Вже в серпні ц. р. можна було побачити затрівожених червонних провідників, коли то „товариш" Молотов, голова ради народних комісарів, видав декрет, що може бути прикладом червоно-російського варварства у повному свойому виді. Постанова Молотова являється багатомовним симптомом економічної руїни СССР, опісля вона стає причинком до характеристики отої — розкриченої по цілому світі большевицькими агентами — „свободи" селян. Як відомо, в роках 1929—30 почато з „ентузіязмом" колективізувати сільське хліборобство. Воно ніби провадилося „на добровільних началах", але Україну сколективізовано силою, бо український селянин, з природи індивідуаліст, якому земля була дорожча всього, **не міг добровільно погодитися на панщину й кріпацтво.** Треба було робити перше чистку партії, „пашпортизацію", при цім усім треба було ужити давних царських метод, як заслання на Соловецькі острови, розстріли, позапоновання червоні „БУПРИ" (будинок примусової робітничої тюрми). Бо Україна це „край злосних ухильників колективізації, бо ніяк не хоче сколетивізувати себе в цілих 100% — досягаючи „ледви" 80-85% сколективізованих господарств!" (Тоді, коли російські корінні землі дійшли ледви до 45%!! — Річ ясна, Москву треба щадити! — В. Д.). Проти тих нечисельних вже „індусів"-кулаків (індивідуальних господарів) ведеться дальше пляннову кампанію шикан і переслідування, й до них відносяться драконські розпорядки Молотова, на основі яких індивідуальних господарів, що не виконають посівного пляну весною, чи осінню, за розпорядком комісаріяту рільництва, будуть примушені віддати державі збіже **в пропорції 50% більшій, як ця, яку передбачено для колективізаційної експльоатації!!**

Чи посміє хтось противставитись та стати в обороні закріпощених селян? Ні, бо цього, як „зривача соцбудівництва" — чекає соловецьке заслання, або навіть смерть! Яка фальшива буває історія, за якою невільництво селян в Росії скінчилося 1861 р., за панування Олександра II! Ні, воно існує дальше.

Ось „Ізвєстія" пишуть про постанову ЦК компартії в справі „злочину, який доконують урядовці при вагах і мірах на шкоду консументів, як також проти підвишки цін у торговлі". В численних кооперативах, магазинах, торгсиндикатах, розділчих секціях відживлення розсілася справжня, організована злодійня! Всіми можливими способами: на вагах, мірах, на грошах, обкрадають бідного робітника!

„Правда" не перестає писати про злодійства в хлібних кооперативах, де „несовісні" продавці обважують в страшний спосіб денні пайки хліба призначеного робітникам. Замісць 400—500 грамів чорного хліба денно, обкрадений робітник діставав всего 250—350 грамів. Чому? — Як стверджує сама „Правда", по роздільних хліба панує недбальство. В одній наприклад, кооперативі, „Балтебнев" (Туркестан), від 1925 р. ваги не були контрольовані, продавці шахрували порядно покупців. В тій самій кооперативі ціни продуктів прямо казочні. Рибні консерви напр. продавано **240%** дорожче від офіційної ціни, **одіж 13%, обува 55%!** Голови колгоспів, або начальники політвідділів, або не дбають, або прямо на спілку з продавцями — крадуть і самі. Врезультаті: партійний суд, усунення з партії, заслання, або тюрма. І так з черги в чергу, без кінця й міри, від найвищих достойників до звичайного партійця — **все краде!** Робітник і селянин, без жадного права й особистої свободи і не мають жадних середників оборони. Практиковані й солідно плачені большевиками страйки в цілому світі, в СССР це „буржуазні" методи. Крім того над робітником постійно чигають когорти залізних червоних преторіянів, які в зародку душать найменше тільки невдоволення, а не то якісь протипартійні рухи.

Ще в минулому століттю, в 60—70 рр., організований робітничий рух, головно в Англії, Франції й Бельгії своєю боротьбою вимусив від капіталістичних урядів унормування законів про **працю нелітніх дітей і жінок.** Ці закони мають силу й практичне примінення в цілому світі, законодавство праці надзвичайно піклується соціяльною роботою жінок і дітей, і не всюди, з виїмком, як довідуємося з большевицької таки преси — **„країни всіх працюючих — СССР"!** Бо в численних шахтах і заводах большевики ангажують масово жінок і дітей до **робіт, що можуть бути під силу тільки мужчинам.** „Комсомольська Правда" друкує листа нелітних робітників в „силі віку", в 13—15 літ, з якої довідуємося, що їх змушують працювати **по 10—12 годин денно;** на всякі скарги ніхто навіть не звертає уваги, що більше, їм кажеться працювати ударно, акордово та ще й з „ентузіязмом"!

От так, за словами большевицької таки преси, виглядає життя робітників і селян в цьому заборолі варварства й російського примітивізму — в „країні селян і робітників" — СССР! Навіть і друга пятирічка не направить руїни першої! В обличі марева японського імперіялізму, що днями й ночами гострить ніж, щоб устроміти в російського варвара, й небезпеки німецьких юнкрів, що Москву вибрала за першу ціль своєї розбурханої енергії — СССР з такою катастрофою економічного життя в своїм нутрі, найменшої воєнної кампанії видержати не може! За помічю московські різуни отсе прибігли аж у Женеву!

Та Женева не вратує Москви від неминучого упадку. Ні! — Російська розгукана тройка летить по призначенній в безвість: пропасть! **А Україна, в рішаючий момент, має тільки підігнати й приспішити кінець оцій дикій тройці.**

STARVATION BY ORDER

Sidelights on Bolshevik Policy

An illuminating booklet, **Famine in Ukraine**, published in New York by the United Ukrainian Organizations of the United States, has recently come to our notice—very opportunely in view of Soviet Russia's admission to the League of Nations. For it is a telling and terrifying indictment of the callous and brutal policy by which the Bolsheviks financed their much vaunted Five-Year-Plan—a policy which clearly resolved itself into studied and mass starvation of Russia's population to obtain the money, by exporting her produce, to finance her industrialisation programme.

Famine in Ukraine soberly and methodically puts on record its evidence of this crime of the Bolsheviks against humanity. With restraint—for any lack of which it could easily have been forgiven—it details the relief efforts organized in 1933 by the Western Ukrainians of Poland; quotes the appeal of the Ukrainian Greek Catholic Bishops of Western Ukraine—"Ukraine is in the clutches of death. Her population is dying of starvation. Built upon injustice, fraud, godlessness and unrighteousness, the present regime has brought this formerly rich country to complete ruin..."; mentions the efforts made in 1933 on behalf of the starving Ukraine and other parts of Russia by the Vienna Cardinal, Dr. Theodore Innitzer, and the Minorities Congress held in Berne in September of that year.

League of Nations' Action

Another point brought out, which might well be recalled at the present moment, is that at the meeting of the Council of the League of Nations in Geneva, September 29th 1933, its President, the Premier of Norway, Mr. Movinkel, raised the question of aiding the starving Ukrainian population of Ukraine, and the Council decided to refer the matter to the attention of the International Red Cross in Geneva.

"Impossible" is how the task of enumerating even a small part only of the European and American reports of the starvation conditions in the Ukraine is described. But pertinent extracts are given from eye-witnesses' descriptions in such diverse publications as the **Montreal Daily Herald, Detroit News, Le Matin, the New York Times,** the **Manchester Guardian, Answers** and others (Polish, Yiddish, etc.).

Readers of the **Manchester Guardian** will doubtless recall the articles on the subject by Mr. Malcolm Muggeridge in March, 1933. The Northern Caucasus, he said, had "distinguished itself by being 90 per cent. collectivised, and then, this year, by fulfilling its grain delivery plan. As a result, this double effort has turned it into something like a wilderness—fields choked with weeds, cattle dead, people starving and dispirited, no horses for ploughing or for transport, not even adequate supplies of food for the spring sowing."

Of the Ukraine he wrote: "As in the North Caucasus, the population is starving. 'Hunger' was the word I heard most. Peasants begged a lift on the train from one station to another, sometimes their bodies swollen up—a disagreeable sight—from lack of food...It was the same story—cattle and horses dead, fields neglected; meagre harvests despite moderately good climatic conditions; all the grain that was produced taken by the Government; now no bread at all, no bread anywhere, nothing much else either; despair and bewilderment."

It was possibly because of these and other such, revelations that foreign correspondents were banned for a time from the rural areas. Particularly interesting, therefore, are the reports sent, as soon as these restrictions were relaxed, by Mr. W. H. Chamberlin, for ten years correspondent in Russia of the **Christian Science Monitor**, as extracted from that paper by **Famine in Ukraine:**

An Eye-Witness's Story

Under the heading "Famine proves potent weapon in Soviet Policy," the **Christian Science Monitor** published them in its issue for May 29th, 1934:

"The collective farmers this year have passed through a good school. For some, this school was quite ruthless.'

'This was how President Kalinin, in a speech delivered early last summer, referred to the food situation in Ukraine and in the North Caucasus. When the prohibition on travel by foreign correspondents in the rural districts was relaxed in the autumn, I had an opportunity to find out what his 'ruthless school' had meant in concrete practice.

'I shall never forget a scene which I witnessed in a Ukrainian village named Zhuke, which lies some 15 miles to the north of Poltava. The president of the local collective farm and a state agronome, or agricultural expert, were accompanying me on visits to a number of peasant houses. So long as my companions chose the houses to be visited I found myself invariably meeting local Communists or udarniki (shock brigade workers), with pictures of Lenin, Stalin and Kalinin on the walls and a fairly contented tale of their experiences.

'I suddenly picked out a house at random and went into it with my companions. It was a typical Ukrainian peasant hut, with thatched roof, earth floor, benches running around the walls, an oven and a rickety-looking bed as the chief articles of furniture. The sole occupant was a girl of 15, huddled up on a bench. She answered a few simple questions briefly, in a flat dull voice.

"'Where is your mother?'

"'She died of hunger last winter.'

"'Have you any brothers or sisters?'

"'I had four. They all died, too.'

"'When?'

"'Last winter and spring.'

"'And your father?'

"'He is working in the fields.'

"'Does he belong to the collective farm?'

"'No he is an individual peasant.'

"So here was one man—his name was Savchenko—whose passive stubborness defied even Kalinin's 'ruthless school,' who refused to go into a collective farm, even after almost all the members of his family had perished.

Overwhelming Evidence

"My companions, the president of the collective farm and state agronome, had nothing to say. Smooth-tongued officials in Moscow might assure inquiring visitors that there had been no famine, only little food difficulties here and there, due to the wicked machinations of the kulaks. Here on the spot in Zhuke, as in a dozen other Ukrainian and North Caucasian villages which I visited, the evidence of large-scale famine was so overwhelming, was so unanimously confirmed by the peasants that the most 'hard-boiled' local officials could say nothing in denial.

"Some idea of the scope of the famine, the very existence of which was stubbornly and not unsuccessfully concealed from the outside world by the Soviet authorities, may be gauged from the fact that in three widely separated regions of Ukraine and the North Caucasus which I visited—Poltava and Byelaya Tserkov and Kropotkin in the North Caucasus—mortality, according to the estimates of such responsible local authorities as Soviet and collective farm presidents, ranged around 10 per cent. Among individual peasants and in village far away from the railroad it was often much higher.

5,000,000 Dead

"I crossed Ukraine from the south-east to the north-west by train, and at every station where I made enquiries the peasants told the same story of major famine during the winter and spring of 1932-33.

"If one considers that the populations of Ukraine is about 35,000,000, and that of the North Caucasus about 10,000,000, and that credible reports of similar famine came from parts of the country which I did not visit, some regions of the Middle and Lower Volga and Kazakstan, in Central Asia, it would seem highly probable that between 4,000,000 people over and above the normal mortality rate, lost their lives from hunger and related causes. This is the reality behind the innocuous phrases, tolerated by the Soviet censorship, about food stringency, strained food situation, etc.

"What lay behind this major human catastrophe? It was very definitely not a result of any natural disaster, such as exceptional drought or flood, because it was thes general testimony of the peasants that the harvest of 1932, although not satisfactory, would have left them enough for nourishment if the state had not swooped down on them with heavy requisitions.

"Hidden stocks of grain which the despairing peasants had buried in the ground were dug up and confiscated; where resistence to the State measures was especially strong, as in some stanitsas, or Cossack towns, in the Western Kuban, whole communities were driven from their homes and exiled en masse, to the frozen wastes of Siberia.

Famine by Order

"Unquestionably, the poor harvest of 1932 was attributable in some degree to the apathy and discouragement of the peasants, subjected, as they were at that time, to constant requisitions, at inequitable fixed prices—the state was practically compelled, by the necessity for raising capital for its grandiose, new industrial enterprises, to squeeze out of the peasants a good deal more than it could give them in return—of their grain and other produce by the authorities, and driven against their will into an unfamiliar and distasteful system.

"The Communists saw in this apathy and discouragement, sabotage and counter-revolution and with the ruthlessness peculiar to self-righteous idealists, they decided to let the famine run its course with the idea that it would teach the peasants a lesson.

"Relief was doled out to the collective farms, but on an inadequate scale and so late that many lives had already been lost. The individual peasants were left to shift for themselves; and the much higher mortality rate among the individual peasants proved a most potent argument in favour of joining collective farms.

War is War, But—

„The Soviet Government, along with the other powers which adhered to the Kellog pact, had renounced war as an instrument of national policy. But there are no humanitarian restrictions in the ruthless class war which, in the name of Socialism, it has been waging on a considerable part of its own peasant population; and it has employed famine as an instrument of national policy on an unprecedented scale and in an unprecedented way."

(The Empire Record, London, October, 1934).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

THE PROGRESS OF THE UKRAINIAN DANCE IN OKLAHOMA.

The Ukrainian dance school at Harrah, Oklahoma, was organized July 8, 1934, by the famous balletmaster Vasile Avramenko who is well known for his artistic dances throughout Europe, Canada and the United States. This Harrah Ukrainian dance school was organized of about forty American born Ukrainian boys and girls. After the organization M. V. Avramenko assigned one of his instructors, Roman Fenchynsky to carry on the work. During the hot evenings of the past summer months the pupils gathered at the Ukrainian Orthodox church hall and for two and a half or three hours practised the dance steps. Step after step the pupils learned the difficult Ukrainian National dances. As one may see, their efforts were not in vain.

The first appearances that were made by the Ukrainian dancers were at the state fair at Oklahoma City. They were engaged to appear by Mr. Ralph Humphill, manager of the state fair.

During the month of October ten appearances have been made, six of them were given in different high school auditoriums.

The audience sometimes wonder that the dancers do not tire quickly, due to the fact that many small children take part in the dances. To this one must say that the Ukrainian dances are based on the graceful natural movements of the human body. Their value is that they exercise every muscle of the entire body.

These dances are not anything new as one might think. Some of them date back a few centuries as the Zaporoggian Kossack Battle (a war dance), while still others are more than a thousand years old. The oldest ones were danced before the christian period in Ukraine. They were a part of the peoples ritual worship to express their gratitude to the phenomena of nature. As these dances are danced in groups they are far more morally higher than some of the modern dances.

Rev. Alexis Revera,
Rector of the Ukr. Orth. church.

The Ukrainian Folk dances presented at the high school auditorium, October 23, was both entertainining and picturesque.

The dancers who had been trained by Roman Fenchynsky showed perfection in grace and interpretation of the various historical and national dances of Ukrainia.

Joe Walters,
Supt. of Harra High School.

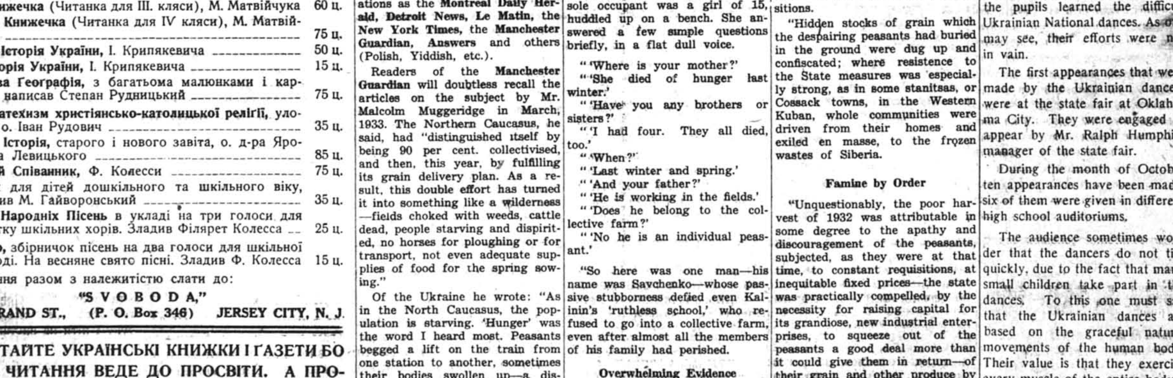
(The Harrah Herald, Harrah, Okla., Oct. 26, 1934).

У музею.

— Ця мумія двацятилітньої королівни має чотири тисячі літ!

— Перепрошую дуже, чи вже із зарахуванням цих двацять літ?

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (109)

Як малпи вспокоїлися після того, як Тарзан їм заявив, що Ольга належить до нього та остеріг їх, щоб її не непокоїли, йому і їй дозволено відійти від танцю спокійно набік. Якийсь час потім Тарзан підняв дівчину легко на велике дерево.

Приглушені удари тарабана доходили до неї слабо з віддалі. Вона пригадала собі, якто в Індії, давно тому, барабани гнали тигра на слонів, і як вона впала зі слона та мало що не вбилась.

„Якби я, Патриція Кенбі" думала собі Ольга, „була тоді згинула, то не було б Ольги Бореш, шпигунки червоних"... Опіка її близьких та власна сила любови до життя, вратували їй життя. Наступного літа її краса розцвилась.

Її батько, капітан Кенбі, робив для неї захопливі пляни. Лейді Сесиль, жінка його полковника, запросила Патрицію прожити з її родиною кілька місяців у гірській околиці. Капітан самий не міг покинути свого становища, бо там грозило повстання тубильців.